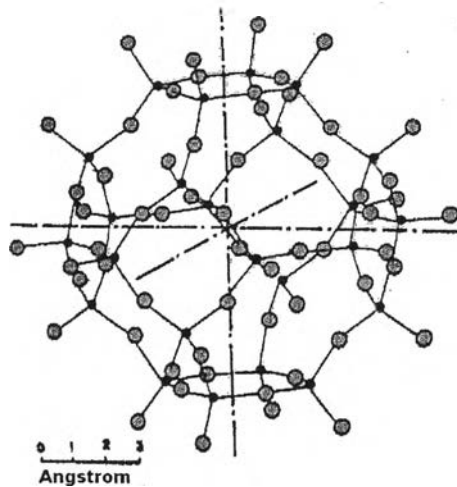

บทที่ 2

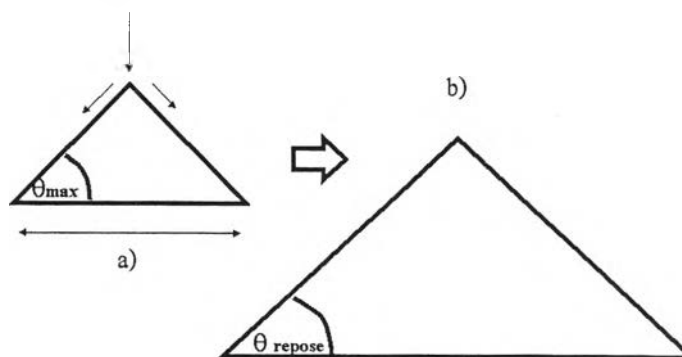
วารสารปริทรรศน์

2.1 ธรรมชาติของทราย

องค์ประกอบส่วนใหญ่ของทรายคือซิลิกอนไดออกไซด์ มีโครงสร้างเป็นเททโรซิลิเกต ดังแสดงไว้ในรูปที่ 2.1 เป็นผลึกแบบเฮกซะโกนอล ผิวของทรายประกอบด้วยหมู่ไฮดรอกซิล^[4] ซึ่งมีความเป็นขั้วลบอย่างอ่อน ทำให้ทรายมีสมบัติเป็นดินประเภทไม่มีแรงยึด ทรายแห้งจึงมีสมบัติสำคัญคือมีมุมสูงสุดของความชันผิวที่จะทำให้กองทรายเสถียร โดยไม่ว่าจะใส่ทรายเพิ่มเข้าไปให้สูงขึ้นเท่าไร ความชันผิวก็จะไม่เพิ่มขึ้นเพราะทรายที่ผิวจะพังทลายลงมาจนเหลือความชันผิวที่มุมสูงสุดเสมอ ดังแสดงไว้ในรูปที่ 2.2

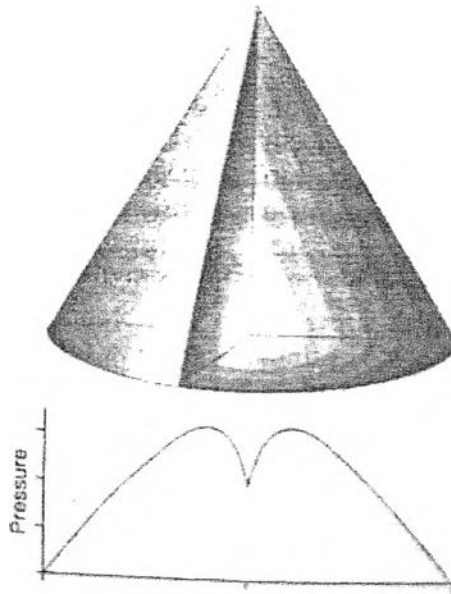

รูปที่ 2.1 โครงสร้างเททโรซิลิเกตของทราย^[5]

รูปที่ 2.2 มุมสูงสุดของความชันผิวของทรายที่เสถียร^[6]

เนื่องจากการถ่ายน้ำหนักของแต่ละเม็ดทรายมีทิศทางเฉียงออกไปสู่ผนังกองทรายซึ่งแสดงในรูป 2.3 ทำให้ผิวกองทรายที่แห้งไม่สามารถตั้งชันได้^[7, 8]

รูปที่ 2.3 ทิศทางของแรงที่เกิดจากมวลของทราย^[7]

2.2 แรงหรือพันธะที่เกี่ยวข้อง

แรงหรือพันธะที่เกิดขึ้นในประติมากรรมทรายคือแรงวัลเดอรัวาล ซึ่งประกอบไปด้วยแรงไดโพลไดโพล แรงลอนดอนและพันธะไฮโดรเจน นอกจากนี้ยังมีแรงไอออนไดโพลเกิดขึ้นเมื่อมีสารละลายเข้ามาเกี่ยวข้อง แรงดังกล่าวทั้งหมดนี้เกิดจากแรงทางไฟฟ้าที่เกิดจากส่วนของความเป็นบวกและลบของสารกระทำต่อกันดังนี้

1) แรงไอออนไดโพลเกิดในสารละลายของโมเลกุลมีขั้วที่มีตัวถูกละลายแตกเป็นไอออนอยู่ เป็นแรงที่กระทำกันระหว่างไอออนกับประจุที่ปลายของโมเลกุลมีขั้ว ซึ่งโมเลกุลมีขั้วจะมีทั้งปลายที่แสดงขั้วบวกและปลายที่แสดงขั้วลบ การคิดประจุในโมเลกุลมีขั้วหาได้จากค่าไดโพลโมเมนต์ ไอออนประจุบวกจะดึงดูดกับขั้วลบของโมเลกุล เช่นเดียวกับไอออนประจุลบก็จะดึงดูดกับขั้วบวกของโมเลกุล แรงที่กระทำต่อกันขึ้นกับประจุของไอออน (Q) ไดโพลโมเมนต์ของโมเลกุล (μ) และระยะทางจากศูนย์กลางของไอออนไปยังกึ่งกลางระหว่างขั้วของโมเลกุล (d) ดังแสดงในสมการดังนี้

$$E \propto Q\mu/d^2$$

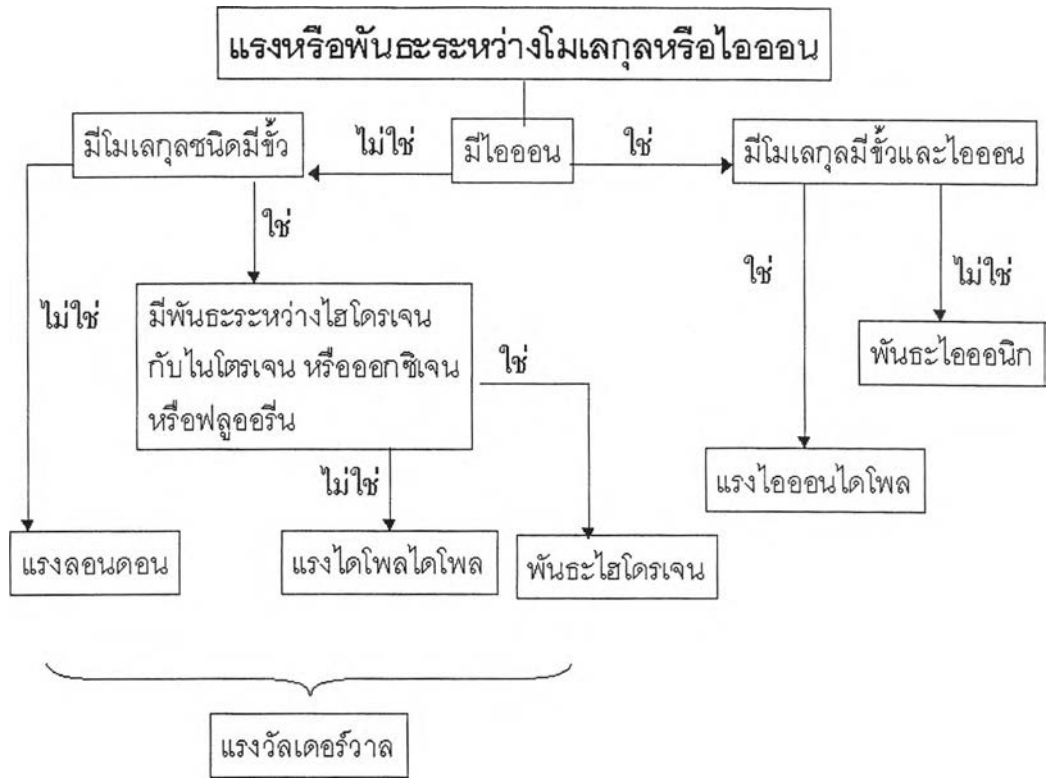
2) แรงไดโพลไดโพลเป็นแรงที่เกิดขึ้นระหว่างโมเลกุลที่มีขั้วดึงดูดกันด้วยขั้วตรงกันข้าม ซึ่งแรงนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อโมเลกุลดังกล่าวอยู่ชิดกันมากๆ เท่านั้น แรงไดโพลไดโพลจะอ่อนกว่าแรงไอออนไดโพล โมเลกุลที่มีขั้ว 2 แบบในของเหลวจะหมุนเป็นอิสระ บางครั้งเกิดแรงดึงดูดและบางครั้งก็เกิดแรงผลักดันในแนวการเรียงตัวต่อกันและแนวการเรียงตัวขนานกัน ผลของแรงที่เกิดขึ้นโดยรวมจะเป็นแรงดึงดูด กรณีที่โมเลกุลมีมวลและขนาดเท่ากันแรงดึงดูดจะเพิ่มขึ้นเมื่อความถี่ขั้วเพิ่มขึ้น

3) แรงลอนดอนเกิดในโมเลกุลหรืออะตอมที่ไม่มีขั้ว เกิดจากการเคลื่อนที่ของกลุ่มอิเล็กตรอนที่สร้างไดโพลโมเมนต์ชั่วคราวขึ้นมาขับพลังจากอิทธิพลของอิเล็กตรอนของอะตอมข้างเคียง แรงลอนดอนเกิดขึ้นเฉพาะเมื่อเวลาโมเลกุลอยู่ชิดกันมากๆ ซึ่งแรงนี้สามารถถูกทำลายโดยสนามแม่เหล็กภายนอก แรงลอนดอนเพิ่มขึ้นตามขนาดของโมเลกุล เนื่องจากขนาดของโมเลกุลและมวลจะมีความเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นแรงลอนดอนจึงเพิ่มขึ้นเมื่อน้ำหนักโมเลกุลเพิ่มขึ้น

4) พันธะไฮโดรเจนเป็นแรงดึงดูดที่แข็งแรง เป็นแรงที่เกิดขึ้นเฉพาะกับโมเลกุลที่มีพันธะมีขั้วของไฮโดรเจนอะตอมกับไนโตรเจน ออกซิเจนหรือฟลูออรีนที่มีอิเล็กตรอนคู่โดดเดี่ยวซึ่งจะแสดงความสัมพันธ์ เนื่องจากไฮโดรเจนขนาดเล็กและไม่มีชั้นอิเล็กตรอนภายในมาขวางความใกล้ชิดนี้ทำให้ขั้วลบดึงดูดไฮโดรเจนได้อย่างแข็งแรง

น้ำอยู่ในรูปของหยดน้ำเมื่ออยู่บนพื้นผิวที่มีความมัน ลักษณะของพื้นผิวดังกล่าวเกิดจากการปรับสมดุลของแรงที่กระทำระหว่างโมเลกุลของน้ำ โมเลกุลของน้ำภายในหยดนั้นกระทำต่อกันทุกทางด้วยแรงที่เท่ากัน ทำให้โมเลกุลของน้ำที่ผิวหยดน้ำถูกแรงดึงเข้าไปข้างใน หยดน้ำจะมีพื้นที่ผิวน้อยที่สุดที่ปริมาตรนั้น แรงที่ดึงเข้าไปนี้จะส่งผลให้โมเลกุลน้ำชิดอัดกันแน่น แรงที่เกิดขึ้นจากการกระจายผิวของน้ำออกไปเรียกว่าแรงตึงผิว แรงตึงผิวหมายถึงพลังงานที่ของเหลวต้องการใช้ในการเพิ่มพื้นที่ผิวเช่น แรงตึงผิวของน้ำที่ 20 องศาเซลเซียส มีค่า 7.29×10^2 จูล/ ตารางเมตร หมายความว่าน้ำจะต้องใช้พลังงาน 7.29 จูลในการทำให้พื้นที่ผิวของน้ำกระจายเป็นบริเวณ 1 ตารางเมตร น้ำมีแรงตึงผิวสูงเป็นผลมาจากความแข็งแรงของพันธะไฮโดรเจน แรงที่ดึงดูดกันเองระหว่างโมเลกุลเดียวกันนี้เรียกว่าแรงโคฮีซีฟ และแรงที่ยึดระหว่างวัสดุที่ต่างกันเรียกว่าแรงแอดฮีซีฟ น้ำในหลอดแก้วมีแรงยึดกับแก้วเนื่องจากแรงแอดฮีซีฟระหว่างน้ำและแก้ว ผิวของน้ำชั้นบนจะเว้าลงเป็นรูปตัวยู (U) เนื่องจากแรงแอดฮีซีฟมากกว่าแรงโคฮีซีฟ ทั้งประติมากรรมทราย

ถูกยึดด้วยแรงตึงผิว พื้นที่ผิวของทรายมีมากพอที่แรงของน้ำจะยึดมันไว้ด้วยกันได้ แรงยึดระหว่างโมเลกุลภายในของทรายมีสมดุลทางไฟฟ้าเป็นกลางและความสมดุลทางไฟฟ้าจะลดลงเมื่อใกล้ผิวทรายโดยจะเกิด surface free energy ขึ้น ซึ่งจะไปทำลายแรงที่ยึดกันระหว่างโมเลกุล ลักษณะดังกล่าวพบในสารอินทรีย์บริสุทธิ์ซึ่งจะมีค่าพลังงานผิวมาก โดยวัดได้จากแรงตึงผิวที่มีค่ามากกว่า 200 ไดน์/ ตารางเซนติเมตร การรักษาสมดุลของผิวของวัสดุที่มี surface free energy สูงๆจะดูดซับความชื้นในอากาศมาเป็นชั้นฟิล์ม เนื่องจากสารอินทรีย์เช่นน้ำจะมีแรงตึงผิวต่ำกว่า 100 ไดน์/ ตารางเซนติเมตรจะช่วยลดพลังงานผิวให้น้อยลงมากที่สุดจนถึงจุดสมดุลทางไฟฟ้าของผิวทราย สมบัติของผิวทรายที่ปรากฏเป็นของหมู่ไฮดรอกซิลที่เกิดจากผิวฟิล์มของน้ำ เมื่อทรายสัมผัสกับน้ำ น้ำจะแสดงลักษณะของกรดและเบสที่ตรงข้ามกับผิวของทรายทำให้เกิดความเป็นกลางพบว่าแรงตึงผิวจะเปลี่ยนแปลงตามชั้นความหนาของฟิล์มที่อยู่บนผิวทรายเช่นแรงตึงผิวของน้ำบนวัสดุพลังงานผิวสูงที่ความชื้นสัมพัทธ์ 0.6-95 % จะมีค่าอยู่ระหว่าง 45 ไดน์/ ตารางเซนติเมตร ลดลงถึง 36 ไดน์/ ตารางเซนติเมตร เมื่ออนุภาคทรายมีขนาดเล็กลงพื้นที่ผิวจะเพิ่มขึ้นส่งผลให้แรงที่กระทำกันระหว่างน้ำและอนุภาคทรายเพิ่มขึ้นตาม ในโครงสร้างหลักของประติมากรรมทราย จะเกิดปรากฏการณ์คาปิลารีคือการที่น้ำพยายามลดพื้นที่ผิวของตัวมัน ประกอบกับส่วนของผิวทรายที่สัมผัสกับน้ำมีพลังงานผิวมากกว่าจึงพยายามดึงน้ำให้แผ่บนพื้นผิวเพื่อลดพลังงานผิวลง ทำให้แรงตึงผิวของน้ำนั้นดึงทรายให้เข้ามาชิดกัน จึงทำให้เกิดความแข็งแรงสามารถตั้งอยู่ได้ การที่ช่องระหว่างทรายเล็กลงทำให้ปริมาณของน้ำลดลงสามารถถูกดึงไปทั่วทั้งกองทรายจนถึงจุดที่สมดุลกับแรงตึงดูดของโลก แต่เนื่องจากมีอัตราการระเหยที่ผิวของกองทรายมากกว่าอัตราของน้ำที่ถูกดูดขึ้นมาทดแทนเนื่องจากความร้อนของแสงแดดและแรงลมตลอดเวลา บริเวณผิวของทรายจึงทลายลงเพราะไม่มีน้ำมาช่วยยึดไว้^[9] เมื่อพ่นกาวทับไว้ กาวจะทำหน้าที่เป็นตัวยึดทรายแทนน้ำแรงหรือพันธะที่เกิดขึ้นบนผิวของประติมากรรมทรายเมื่อพ่นกาวสามารถพิจารณาได้จากแผนผังในรูปที่ 2.4 น้ำกาวจะยึดทรายไว้ด้วยแรงคาปิลารีเช่นเดียวกับกรณีที่ไม่มีกาว แรงหรือพันธะระหว่างน้ำกาวและทรายเป็นแรงไอออนไดโพลเพราะมีไอออนของเกลือกระทำกับหมู่ไฮดรอกซิลของผิวทรายและโมเลกุลของกาว น้ำทะเลจะให้ความแข็งแรงของโครงสร้างหลักดีกว่าน้ำประปา^[11] เมื่อน้ำระเหยไปกาวจะแห้งกลายเป็นของแข็งยึดทรายด้วยแรงวัลเดอรัวาลทั้งแรงไดโพลไดโพลแรงลอนดอนและพันธะไฮโดรเจน รวมทั้งความแข็งแรงของเนื้อกาวที่เกิดจากสายโมเลกุลที่พันกัน ความแข็งแรงของกาวจึงมากกว่าแรงคาปิลารี เมื่อปริมาณกาวเพิ่มขึ้นทำให้กาวมีจำนวนแรงหรือพันธะยึดเพิ่มขึ้นตามจุดสัมผัสของกาวและทรายที่เพิ่มขึ้น^[12]

รูปที่ 2.4 แผนผังแสดงแรงหรือพันธะที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของประติมากรรมทราย^[10]

2.3 การใช้กาวในงานประเภทต่างๆ

กาวถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการยึดอนุภาคดินทรายในจุดมุ่งหมายต่างกัันดังนี้

มีการนำเจลาตินผสมกับแป้ง เกลือ และทราย เพื่อใช้ในการสร้างปราสาททรายด้วยวิธีการผสมหัวทั้งกองทราย^[13]

ในงานปั้นแบบ^[14]มีการใช้กาวหลายชนิดดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ชนิดของกาวที่ใช้ในงานปั้น

Polymers used for malleable sand	Referent Patent no.
Manogalactan gum	3384498
Poly(vinyl alcohol)	3632786 3886112 5171766 5506290 5873933
Hydrocarbon petroleum wax	3804654 5374384 5711795 ^[15]
Cellulose ether and ceresin wax	4336071
Salt of carboxymethylcellulose	3873485 4618491 2541851
Crosslink guar gum	4735660
Guar gum	5258068
Crosslink sodium alginate	5310421

ในงานหล่อโลหะ^[14]มีการใช้กาวหลายชนิดดังแสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ชนิดของกาวที่ใช้ในงานหล่อโลหะ

Polymers used for sand cast mold	Referent Patent no.
Phenolic	4459375 4459377 4460716
Alkali metal phosphate modified starch	3977236
Pullulan binder	4080213
Polyurethane	4231914

ในงานปรับปรุงความแข็งแรงของถนน^[11,16] มีการใช้ 2% ของซิลิโคนพอลิเมอร์เมลามีนฟอร์มาลดีไฮด์ และยูเรียฟอร์มาลดีไฮด์กับไซเดียมคลอไรด์ 25%

ในงานป้องกันผิวหน้าดินทราย^[17] มีการใช้ซิลิโคนที่มีไซเดียมลิโนซิลโฟเนทผสมอยู่กับซิลิโคนที่มีโพลิโกลิเมอร์ไฮเทอโรไซลอกซาโนเลข

ในงานสร้างผนังป้องกันมลพิษ^[18] มีการใช้ซิลิกาในลักษณะของคอลลอยด์ และมีการศึกษาสมบัติเชิงกลของซิลิเกตเกรดที่แซนด์ โดยใช้ไฮเดรท โซเดียมซิลิเกต 50 เปอร์เซ็นต์ น้ำ 40 เปอร์เซ็นต์และรีเอเจนท์ 10 เปอร์เซ็นต์ โดยที่รีเอเจนท์คือเอทิลอะซิเทตผสมกับฟอร์มามายดีในอัตราส่วนที่เท่ากัน^[19]

2.4 กาวที่เลือกใช้ในงานวิจัย

กาวสมบัติของกาวที่ต้องการในงานวิจัยนี้คือ

1) ไม่เป็นพิษต่อผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กาวสูตรน้ำ เพื่อหลีกเลี่ยงความเป็นพิษจากตัวทำละลาย และเมื่อถูกปล่อยเข้าสู่สิ่งแวดล้อมจะย่อยสลายเป็นสารอินทรีย์เล็ก ๆ ที่ไม่เป็นพิษกับแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อม

2) สามารถเตรียมให้ได้ความหนืดต่ำพอที่จะใช้การฉีดพ่นให้เปียกทั่วบริเวณชั้นผิวของประติมากรรมทราย และไม่ขัดขวางแรงคาปิลารีที่เกิดขึ้นในความพรุนของเนื้อทรายที่จะกระจายเนื้อกาวไปทั่วบริเวณ ปกติความหนืดที่ใช้ในการฉีดพ่นที่เหมาะสมแสดงไว้ตามตารางที่ 2. 3 ซึ่งขึ้นกับแรงอัดอากาศที่ใช้ด้วย

ตารางที่ 2.3 สมบัติการไหลที่ใช้ในงานฉีดพ่น^[20]

แนวรับของวัสดุ	ความหนืด (poise) : Brookfield 20 rpm	อัตราส่วนของ 2 rpm / 20 rpm
แนวตั้ง	<100 – 300	>3
แนวนอน	<100 – 300	1-2

3) สามารถละลายน้ำได้หลังจากกลายเป็นของแข็งแล้ว เนื่องจากแรงยึดของกาวกับทรายเป็นเพียงแรงวัลเดอร์วาลและกาวยังคงมีหมู่ที่ละลายน้ำได้ ดังนั้นจึงสามารถละลายน้ำได้อีกครั้ง แม้จะกลายเป็นของแข็งแล้ว ยกเว้นพอลิไวนิลอะซิเทตที่ไม่สามารถละลายน้ำได้ แต่ถ้าใช้ใน

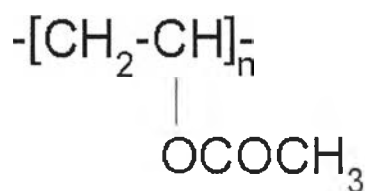
ปริมาณที่เมื่อกาบแห้งแล้วเนื้อกาบไม่มีความต่อเนื่องจนคลุมเม็ดทรายไว้ ความแข็งแรงที่ได้จากเนื้อกาบไม่พอให้เกิดการจับเป็นก้อนแข็งของทรายได้

2.5 ชนิดของกาบที่เลือกใช้

2.5.1 พอลิไวนิลอะซิเตต

1) โครงสร้างโมเลกุลและการผลิต

พอลิไวนิลอะซิเตตได้จากการพอลิเมอไรเซชันแบบฟรีแรดิคอล การใช้งานตามปกติจะอยู่ในรูปของการกระจายตัวของเนื้อของแข็งในน้ำหรือที่เรียกว่าลาเท็กซ์ ซึ่งเกิดจากกระบวนการผลิตแบบอิมัลชันพอลิเมอไรเซชัน

รูปที่ 2.5 โครงสร้างโมเลกุลของพอลิไวนิลอะซิเตต

2) การเปลี่ยนจากของเหลวไปเป็นของแข็ง

การเปลี่ยนไปเป็นของแข็งโดยการระเหยน้ำ^[21] แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ ในขั้นแรกน้ำระเหยด้วยอัตราคงที่จนถึงจุดที่แต่ละหยดของกาบมาชิดกันแน่นโดยมีอัตราส่วนของของแข็งประมาณ 0.74 ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเสถียรของอนุภาคคอลลอยด์ เพราะระยะห่างใกล้กันมากเกิดความไม่เป็นระเบียบของหยด ขั้นที่ 2 การระเหยของน้ำเริ่มลดลง อนุภาคกาบเริ่มเห็นได้ที่ผิวของลาเท็กซ์ เกิดแรงกระทำที่ด้านการเปลี่ยนรูปร่างของหยดกาบ เนื้อพอลิเมอร์จะมาอยู่ในช่องว่างทำให้หยดกาบเปลี่ยนจากทรงกลมมาเป็นทรงเหลี่ยม 12 หน้า (dodecahedra) ขั้นที่ 3 เกิดการเชื่อมกันที่รอยต่อ โดยสายโซ่พอลิเมอร์แพร่ไปยังหยดกาบข้างๆ พันกันและหยุดเคลื่อนไหวเมื่อน้ำระเหยไปหมดกลายเป็นของแข็ง ซึ่งหลังจากนี้พอลิไวนิลอะซิเตตจะไม่ละลายน้ำอีก

3) ความหนืด

ความหนืดของพอลิไวนิลอะซิเตตขึ้นกับปริมาณของแข็งในน้ำกาบ ที่ความเข้มข้นเนื้อกาบ 50 เปอร์เซ็นต์เนื้อกาบจะจับกันใหญ่กว่าหยดกาบ แต่ในลาเท็กซ์ พอลิเมอร์จะถูกทำให้อยู่

เป็นหยดแยกกันภายในเนื้อของเหลว ดังนั้นน้ำหนักโมเลกุลจึงไม่มีผลต่อความหนืด ปกติพบความเข้มข้นของเนื้อขาวจะอยู่ที่ 35-55 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งที่ 55 เปอร์เซ็นต์ความหนืดจะมาก

4) อิทธิพลจากเกลือ

เกลือไม่มีอิทธิพลกับพอลิไวนิลอะซิเตต เนื่องจากโมเลกุลของพอลิไวนิลอะซิเตตมีความเป็นกลางในสารละลาย

5) ความเป็นพิษต่อผู้ใช้

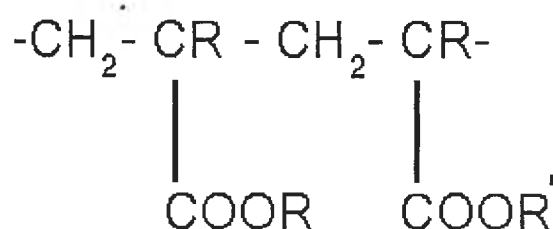
ไม่เป็นพิษ และไม่ย่อยในร่างกาย

6) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากโครงสร้างโมเลกุลเชิงเส้นของพอลิไวนิลอะซิเตตทำให้ย่อยสลายได้ง่าย^[36] โดยจะถูกย่อยสลายไปเป็นโมเลกุลอินทรีย์เล็ก ๆ ที่ไม่รบกวนในการเกิดปฏิกิริยาอื่น ๆ ที่เป็นอันตราย และไม่พบในรายชื่อสารอันตรายที่ระบุไว้ในกฎหมาย

2.5.2 พอลิอะคริลิกโคพอลิเมอร์

1) โครงสร้างโมเลกุลและการผลิต

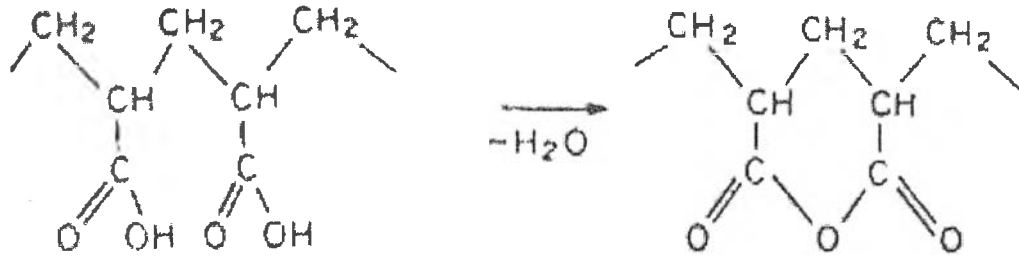

รูปที่ 2.6 โครงสร้างโมเลกุลของพอลิอะคริลิกโคพอลิเมอร์

เมื่อ R เป็น H หรือ CH₃ และ R' เป็น H หรืออัลคิล หรือเมทอลแคทไอออน ความสามารถในการละลายน้ำขึ้นอยู่กับปริมาณของหมู่ฟังก์ชันที่ชอบน้ำ เช่น อะคริลิกแอซิด โมนิวาเลนท์เมทอล และเกลือแอมโมเนียม จะให้พอลิเมอร์ที่ละลายน้ำ พอลิอะคริลิกโคพอลิเมอร์โดยมากใช้งานเป็นกาวและสารเพิ่มความหนืด มีการนำมาใช้เป็นสารปรับสภาพดิน ทำให้ดินยึดกันดี ป้องกันน้ำระเหยจากดินและป้องกันฝนชะหน้าดิน โดยใช้ร่วมกับพอลิออกซีเอทิลีน

2) การเปลี่ยนจากของเหลวไปเป็นของแข็ง

การเปลี่ยนไปเป็นของแข็งโดยการระเหยน้ำสายโซ่โมเลกุลจะพันกันก่อนที่จะกลายเป็นของแข็ง ซึ่งหลังจากนี้พอลิอะคริลิกจะสามารถละลายน้ำได้อีก ยกเว้นที่อุณหภูมิ 150 องศาเซลเซียส จะกลายเป็นพอลิอะคริลิกแอนไฮดราไรต์ ตามที่แสดงไว้ในรูปที่ 2.7

รูปที่ 2.7 อะคริลิกพอลิเมอร์หลังจากระเหยน้ำที่อุณหภูมิสูง

3) ความหนืด

ความหนืดขึ้นกับน้ำหนักโมเลกุลและความเข้มข้นของเนื้อกาว

4) อิทธิพลจากเกลือ

เนื่องจากเป็นพอลิเมอร์ที่เกิดประจุในสารละลายอันเป็นผลจากหมู่คาร์บอกซิลิก เกลือจะทำให้สายโซ่หดตัว ความหนืดจึงลดลง

5) ความเป็นพิษต่อผู้ใช้

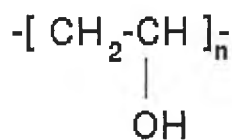
จัดอยู่ในสารก่อมะเร็ง แต่เสถียรที่อุณหภูมิปกติ และระคายเคืองระบบย่อยอาหาร ยังไม่มีการศึกษาถึงอันตราย มีการอนุญาตให้ใช้ภายใต้มาตรฐานอาหารและยาของระบบสากลเลขที่ 175.105

6) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ละลายน้ำ ไม่อยู่ในขอบเขตของการกำจัดสารพิษในอุตสาหกรรม และไม่พบในรายชื่อสารอันตรายที่ระบุไว้ในกฎหมาย

2.5.3 พอลิไวนิลแอลกอฮอล์

1) โครงสร้างโมเลกุลและการผลิต

รูปที่ 2.8 โครงสร้างโมเลกุลของพอลิไวนิลแอลกอฮอล์

ได้จากการไฮโดรไลซิสพอลิไวนิลอะซิเตต มีการใช้พอลิไวนิลแอลกอฮอล์ 1-3 เปอร์เซ็นต์ ในการปรับปรุงดินเพื่อป้องกันการกัดกร่อนของหน้าดิน

2) การเปลี่ยนจากของเหลวไปเป็นของแข็ง

การเปลี่ยนไปเป็นของแข็งโดยการระเหยน้ำสายไซโมเลกุลจะพันกันก่อนที่จะกลายเป็นของแข็ง ซึ่งหลังจากนี้พอลิไวนิลแอลกอฮอล์จะสามารถละลายน้ำได้อีก

3) ความหนืด

ความหนืดขึ้นกับน้ำหนักโมเลกุลและความเข้มข้นของเนื้อกา

4) อิทธิพลจากเกลือ

ทนต่อสารละลายอิเล็กโทรไลต์

5) ความเป็นพิษต่อผู้ใช้

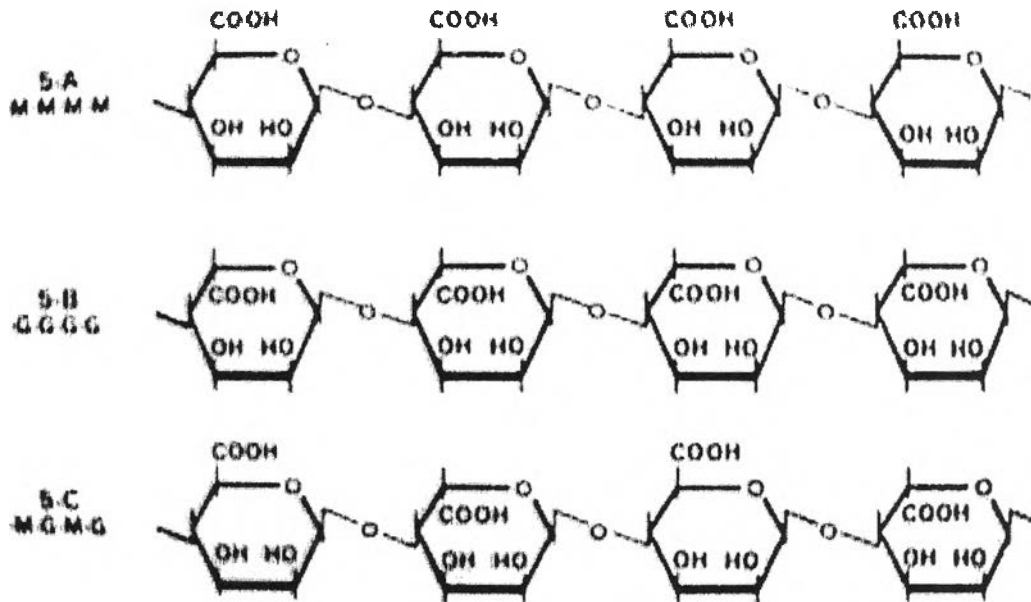
ไม่เป็นพิษ ไม่เกิดการแพ้ มีการอนุญาตให้ใช้ภายใต้มาตรฐานอาหารและยาของระบบสากลเลขที่ 175.105

6) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ละลายน้ำ ให้ค่าบีโอดีหรือค่าออกซิเจนที่ใช้ในการย่อยสลายทางชีวภาพต่ำ พอลิไวนิลแอลกอฮอล์ 1 มิลลิกรัมใช้ ออกซิเจน 0.02 มิลลิกรัมในเวลา 20 วัน ไม่อยู่ในขอบเขตของการกำจัดสารพิษในอุตสาหกรรม และไม่พบในรายชื่อสารอันตรายที่ระบุไว้ในกฎหมาย

2.5.4 อัลจีเนท

1) โครงสร้างโมเลกุลและการผลิต

รูปที่ 2.9 โครงสร้างโมเลกุลของอัลจีเนท

อัลจีเนทเป็นเกลือของพอลิแซคคาไรด์ไกลคูโรแนน มีน้ำหนักโมเลกุลสูง ประกอบด้วยดีแมนูโรนิกและแอลกูดูโรนิกแอซิดซึ่งได้จากสาหร่ายทะเล

2) การเปลี่ยนจากของเหลวไปเป็นของแข็ง

การเปลี่ยนไปเป็นของแข็งเริ่มต้นจากโครงสร้างสามมิติที่อุ้มน้ำ จากนั้นโดยการระเหยน้ำจะกลายเป็นของแข็ง ซึ่งหลังจากนี้อัลจีเนทจะสามารถละลายน้ำได้อีก

3) ความหนืด

ความหนืดของอัลจีเนทมีค่าสูง เนื่องจากน้ำหนักโมเลกุลที่สูงและโครงสร้างโมเลกุลที่แข็ง เนื่องจากการขีดพันต้องการความหนืดที่ต่ำจึงควรเตรียมสารละลายอัลจีเนทโดยใช้อัตราเร็วในการผสม 1- 100 รอบต่อนาที สารละลายที่ได้จะมีลักษณะเป็นนิวโทเนียน

4) อิทธิพลจากเกลือ

เกลือจะลดความหนืดของสารละลายอัลจีเนท

5) ความเป็นพิษต่อผู้ใช้

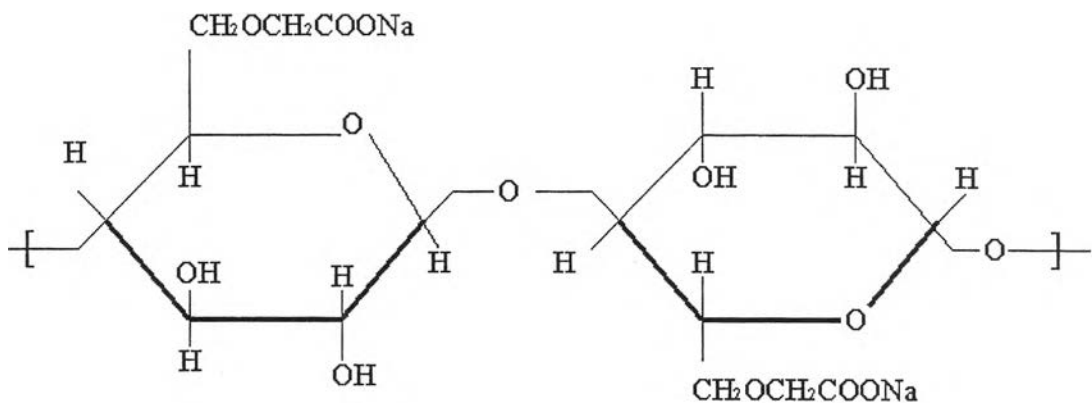
ใช้เป็นส่วนประกอบในอาหารได้โดยตรง ไม่ย่อยในระบบย่อยอาหารของร่างกาย

6) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ละลายน้ำ ให้ค่าบีโอดีหรือค่าออกซิเจนที่ใช้ในการย่อยสลายทางชีวภาพ อัลจีเนท 1 กรัมให้ ออกซิเจน 285 มิลลิกรัมในเวลา 5 วัน เนื่องจากกฎกระทรวงอนุญาตให้ปล่อยน้ำเสียที่มีค่าบีโอดี ไม่เกิน 20 มิลลิกรัมต่อลิตรหรือขึ้นกับบริเวณแต่ต้องไม่เกิน 60 มิลลิกรัมต่อลิตร อัลจีเนทเข้มข้น 0.2 กรัมจึงสามารถปล่อยสิ่งแวดล้อมได้ อัลจีเนทไม่อยู่ในขอบเขตของการกำจัดสารพิษในอุตสาหกรรม และไม่พบในรายชื่อสารอันตรายที่ระบุไว้ในกฎหมาย

2.5.5 โซเดียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลส

1) โครงสร้างโมเลกุลและการผลิต

รูปที่ 2.10 โครงสร้างโมเลกุลของโซเดียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลส

เป็นพอลิเมอร์เชิงเส้นชนิดแอนไอออนิก ประกอบด้วยเบตาแอนไฮโดรกลูโคส ได้จากการทำปฏิกิริยาของผงอัลฟาเซลลูโลสกับคอสติกโซดาไลย์ในตัวกลางเมทานอลภายใต้บรรยากาศเฉื่อยจะได้อัลคาไลด์เซลลูโลส จากนั้นจึงนำไปทำปฏิกิริยากับโมโนคลอโรอะซิติกแอซิด

2) การเปลี่ยนจากของเหลวไปเป็นของแข็ง

การเปลี่ยนไปเป็นของแข็งโดยการระเหยน้ำสายโซ่โมเลกุลจะพันกันก่อนที่จะกลายเป็นของแข็ง ซึ่งหลังจากนี้โซเดียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลสจะสามารถละลายน้ำได้อีก

3) ความหนืด

ความหนืดของไซเตียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลสขึ้นกับน้ำหนักโมเลกุลและความเข้มข้นของเนื้อขาว ความหนืดจะลดลงเมื่อเพิ่มอัตราการเฉือนเนื่องจากเป็นซูโดพลาสติก

4) อิทธิพลจากเกลือ

เกลือทำให้ความหนืดของสารละลายไซเตียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลสลดลง การใส่ไซเตียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลสลงในสารละลายเกลือจะมีผลต่อความหนืดมากกว่าการใส่เกลือลงในสารละลายไซเตียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลส

5) ความเป็นพิษต่อผู้ใช้

ไม่เป็นพิษ ไม่เกิดการแพ้ ใช้เป็นส่วนผสมในอาหารและยาโดยตรง

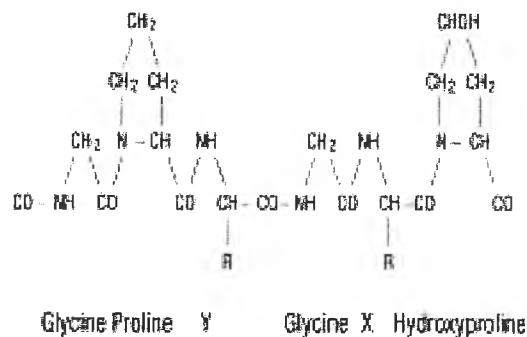
6) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ละลายน้ำ ให้ค่าบีโอดีหรือค่าออกซิเจนที่ใช้ในการย่อยสลายทางชีวภาพต่ำ ไซเตียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลส 1 มิลลิกรัมใช้ ออกซิเจน 10 ส่วนในล้านส่วน ในเวลา 5 วัน ไม่อยู่ในขอบเขตของการกำจัดสารพิษในอุตสาหกรรม และไม่พบในรายชื่อสารอันตรายที่ระบุไว้ในกฎหมาย

2.5.6 เจลาติน

1) โครงสร้างโมเลกุลและการผลิต

เจลาตินเป็นพอลิเมอร์น้ำหนักโมเลกุลสูงประเภทโปรตีน ได้จากเอ็น กระดูก และหนังสัตว์ ประกอบด้วยกรดอะมิโนของไกลซีน โพรลีนและไฮโดรโพรลีนเรียงกันทำให้เกิดโครงสร้างแบบทริปปเปิลเฮลิก ซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถในการเกิดเจล

รูปที่ 2.11 โครงสร้างโมเลกุลของเจลาติน^[23]

2) การเปลี่ยนจากของเหลวไปเป็นของแข็ง

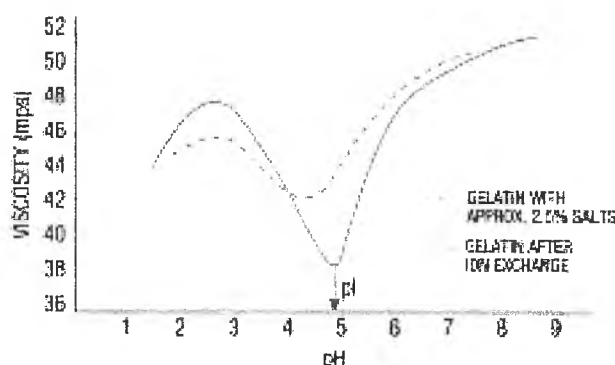
ความหนืดของเจลาตินจะเพิ่มขึ้นตามเวลาที่ผ่านไปจนกลายเป็นเจล จากนั้นเมื่อระเหยน้ำ เจลาตินจะกลายเป็นของแข็ง ซึ่งหลังจากนี้เจลาตินจะสามารถละลายน้ำได้อีก

3) ความหนืด

ความหนืดของเจลาตินขึ้นกับน้ำหนักโมเลกุลและความเข้มข้นของเจลาติน นอกจากนี้ความหนืดจะลดลงเมื่อให้ความร้อนแก่เจลาติน

4) อิทธิพลจากเกลือ

เกลือทำให้ความหนืดของสารละลายเจลาตินเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะที่พีเอช 5.0 ซึ่งเป็นค่าของน้ำกาวที่เตรียมได้จากเจลาติน ดังแสดงในรูป 2.12

รูปที่ 2.12 อิทธิพลของเกลือที่มีผลต่อความหนืด^[23]

5) ความเป็นพิษต่อผู้ใช้

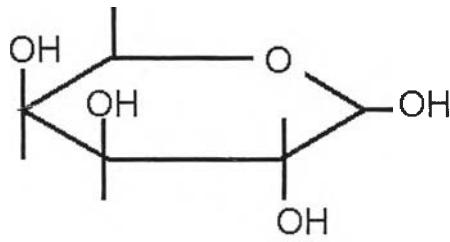
ไม่เป็นพิษ ไม่เกิดการแพ้ ใช้เป็นส่วนผสมในอาหารและยาโดยตรง

6) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

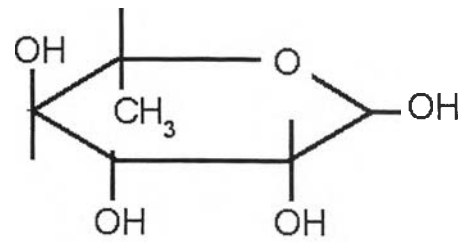
ย่อยสลายได้ ไม่อยู่ในขอบเขตของการกำจัดสารพิษในอุตสาหกรรม และไม่พบในรายชื่อสารอันตรายที่ระบุไว้ในกฎหมาย

2.5.7 กัมอะราบิก

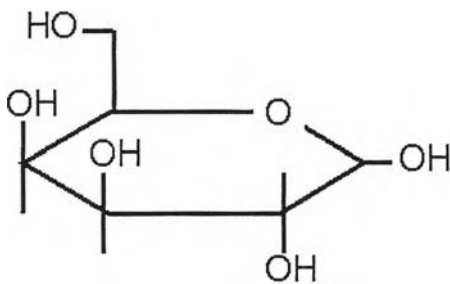
1) โครงสร้างโมเลกุลและการผลิต

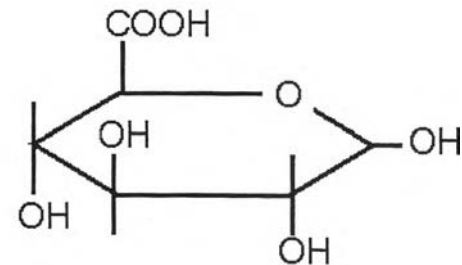
L-arabinose

L-rhamnose

L-galactose

D-glucuronic acid

รูปที่ 2.13 โครงสร้างของสารในโมเลกุลของกัมอะราบิก^[24]

ได้จากน้ำยางของต้น *Acacia senegal* โมเลกุลสั้น เป็นเกลียวแข็งและมีหมู่แทนที่จำนวนมาก ประกอบด้วย แอลอะราบิโนส แอลแรมโนส แอลกาแลกโตสและดีกลูคูโรนิกแอซิด

2) การเปลี่ยนจากของเหลวไปเป็นของแข็ง

การเปลี่ยนไปเป็นของแข็งโดยการระเหยน้ำ สายไซโมเลกุลจะพันกันก่อนที่จะกลายเป็นของแข็ง ซึ่งหลังจากนี้กัมอะราบิกจะสามารถละลายน้ำได้อีก

3) ความหนืด

ความหนืดของกัมอะราบิกขึ้นกับความเข้มข้น ความหนืดค่อนข้างต่ำแม้ความเข้มข้นมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ และที่ความเข้มข้นต่ำกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ จะให้สมบัติการไหลเป็นแบบนิวโทเนียน

4) อิทธิพลจากเกลือ

เกลือทำให้ความหนืดของสารละลายกัมอะราบิกลดลง

5) ความเป็นพิษต่อผู้ใช้

ไม่เป็นพิษ ไม่เกิดการแพ้ ใช้เป็นส่วนผสมในอาหารและยาโดยตรง

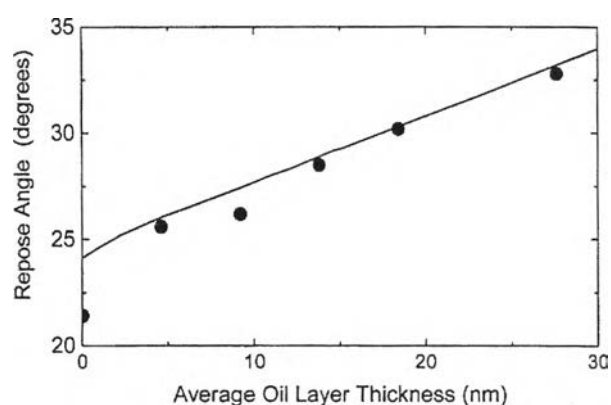
6) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ย่อยสลายได้ ไม่อยู่ในขอบเขตของการกำจัดสารพิษในอุตสาหกรรม และไม่พบในรายชื่อสารอันตรายที่ระบุไว้ในกฎหมาย

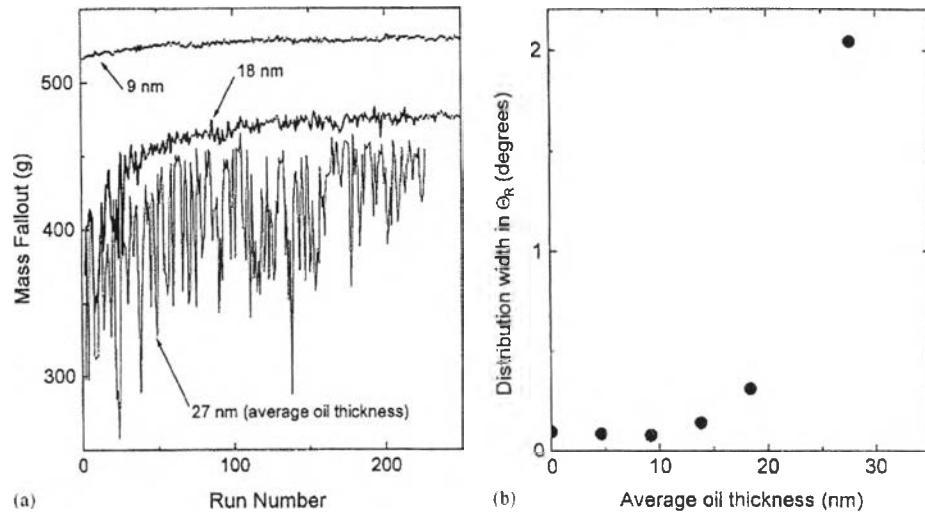
2.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแข็งแรงของโครงสร้างประติมากรรมทราย

การอัดตัวของทรายที่แน่นจะทำให้ช่องว่างระหว่างทรายลดลง ทำให้การแพร่ของน้ำไปตามช่องว่างเป็นไปได้ดียิ่งขึ้นอนุภาคและทำให้เกิดการยึดเหนี่ยวด้วยแรงคาปิลารีดีขึ้น

งานวิจัยที่ศึกษาคุณสมบัติสูงสุดของความชันผิวที่เกิดขึ้นในปราสาททราย^[25,26] โดยใช้แบบจำลองของเม็ดแก้วและชั้นน้ำมัน พบว่าเมื่อความหนาของชั้นของเหลวในระดับนาโนเมตรเพิ่มขึ้น คุณสมบัติสูงสุดของความชันผิวจะเพิ่มขึ้นตามรูป 2.14 ความหนาของชั้นของเหลวที่เพิ่มขึ้นทำให้การเกาะตัวของกลุ่มเม็ดทรายเพิ่มขึ้นแสดงในรูป 2.15

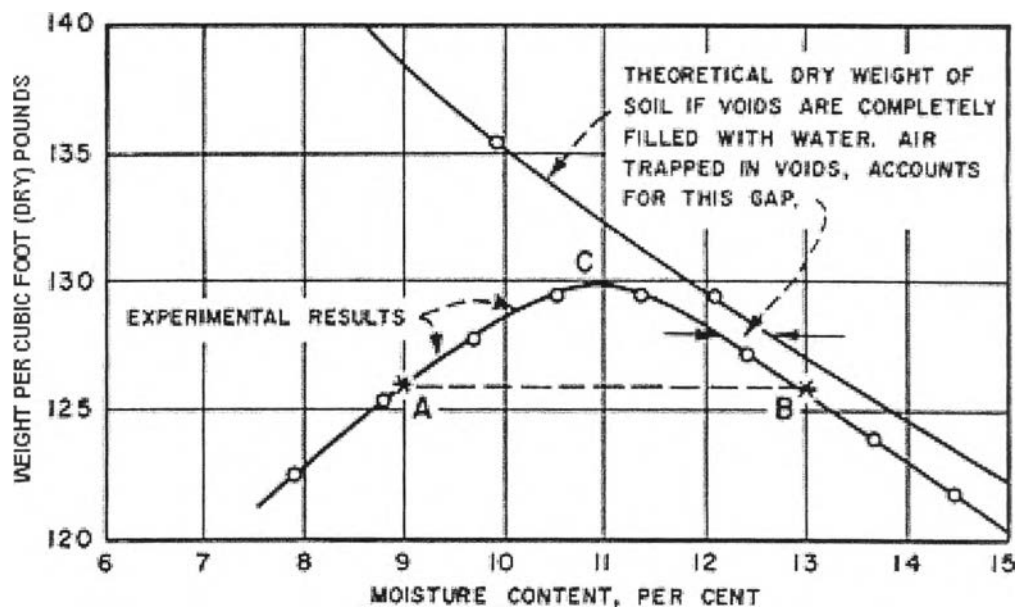

รูปที่ 2.14 ความสัมพันธ์ของความหนาของชั้นของเหลวและคุณสมบัติสูงสุดของความชันผิว^[25]

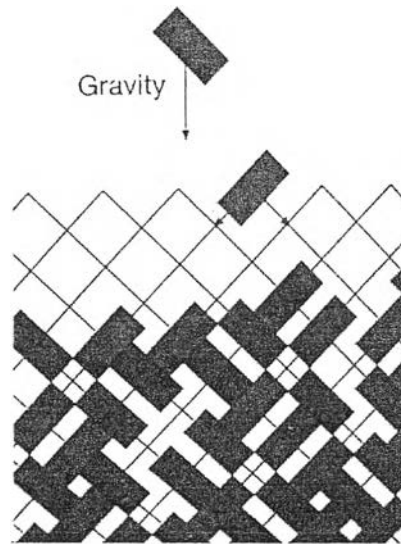
รูปที่ 2.15 ความสัมพันธ์ของการเกาะกลุ่มของอนุภาคและความหนาของชั้นฟิล์ม^[25]

ตามทฤษฎีเมื่อเพิ่มปริมาณน้ำในเนื้อทราย ความหนาแน่นของเนื้อทรายจะหลวมขึ้น แต่ในทางปฏิบัติแรงคาปิลารีจะดึงอนุภาคทรายให้มาชิดกันทำให้ความหนาแน่นเนื้อทรายเพิ่มขึ้น จนถึงจุดที่ปริมาณน้ำที่ให้แรงคาปิลารีสูงสุดจะได้ความหนาแน่นเนื้อทรายสูงสุด ปริมาณน้ำที่เพิ่มจากจุดนี้ไปจะลดความหนาแน่นของเนื้อทราย ชิดจำกัดของปริมาณน้ำเกิดจากการเพิ่มความหนาของชั้นฟิล์มขึ้น แรงตึงผิวไม่พอที่จะทำให้เกิดแรงคาปิลารี^[27] ตามรูปที่ 2.16

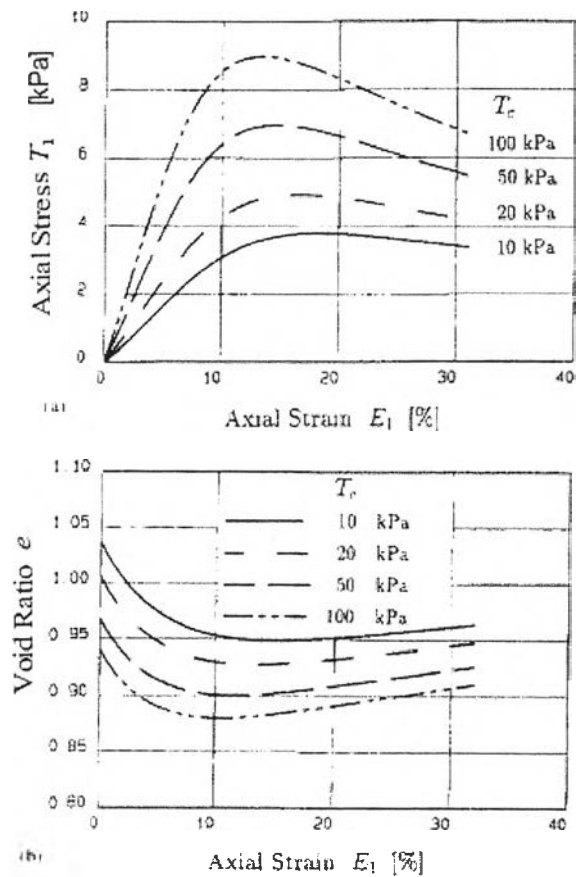

รูปที่ 2.16 ความสัมพันธ์ของความหนาแน่นเนื้อทรายกับปริมาณน้ำในทราย^[27]

การสั่นสะเทือนทำให้อนุภาคทรายมีการจัดตัวในลักษณะที่ทำให้ระบบมีพลังงานต่ำที่สุด ซึ่งมีผลต่อการอัดตัวของเนื้อทราย โดยลดปริมาณรวมและเพิ่มความหนาแน่นของเนื้อทราย ดังแสดงในรูปที่ 2.17 ซึ่งเป็นการจัดเรียงตัวของอนุภาคในลักษณะของเททริส^[8]

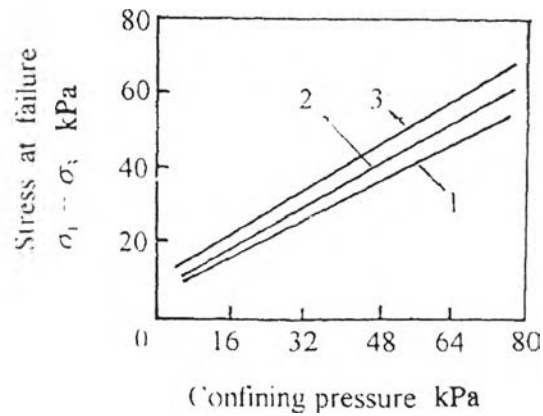

รูปที่ 2.17 แบบจำลองเททริส^[8]

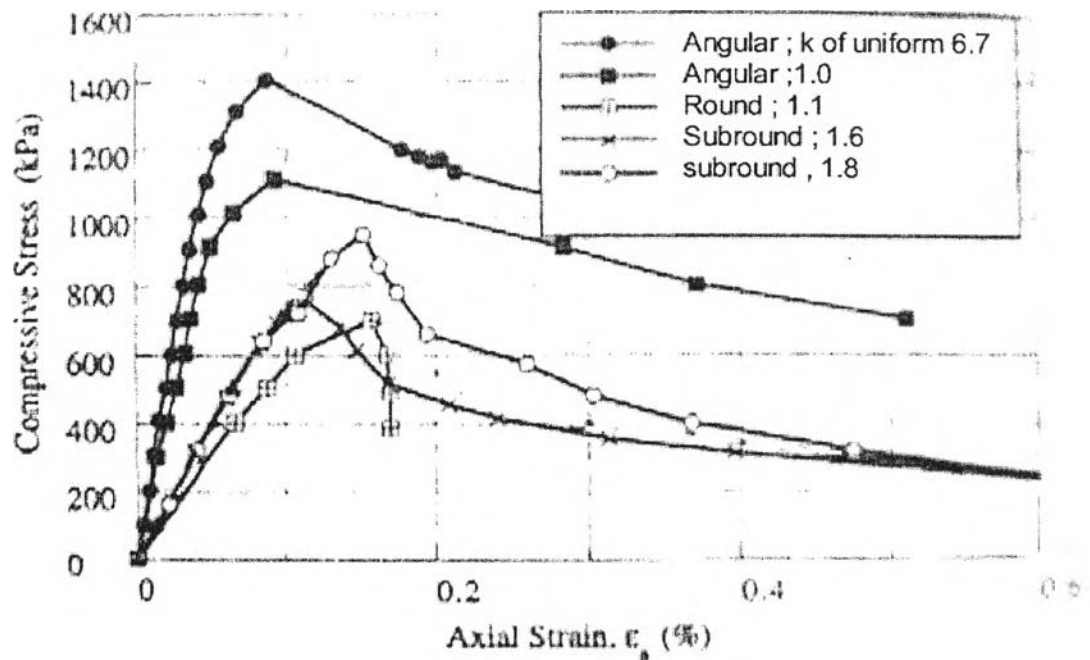
รูปที่ 2.18 ความสัมพันธ์ของความเค้นและอัตราส่วนของช่องว่างที่ใช้แรงกดอัดต่างกัน^[28]

การอัดตัวของเนื้อทรายมีผลมาจากแรงกดอัด การใช้แรงกดอัดที่มากกว่าเนื้อทรายจะมีความหนาแน่นมากกว่า เส้นกราฟของความเค้นจะมากกว่าซึ่งแสดงในรูป 2.18 เมื่อใช้แรงกดอัดที่มากเนื้อทรายจะมีความหนาแน่นเพิ่มขึ้น^[28]

รูปที่ 2.19 ความสัมพันธ์ของความเค้นที่จุดแตกหักและแรงกดอัดที่อัตราส่วนของช่องว่างต่างกัน เส้นกราฟที่ 1, 2 และ 3 มีอัตราส่วนช่องว่างคือ 1.000, 0.853 และ 0.699 ตามลำดับ^[29]

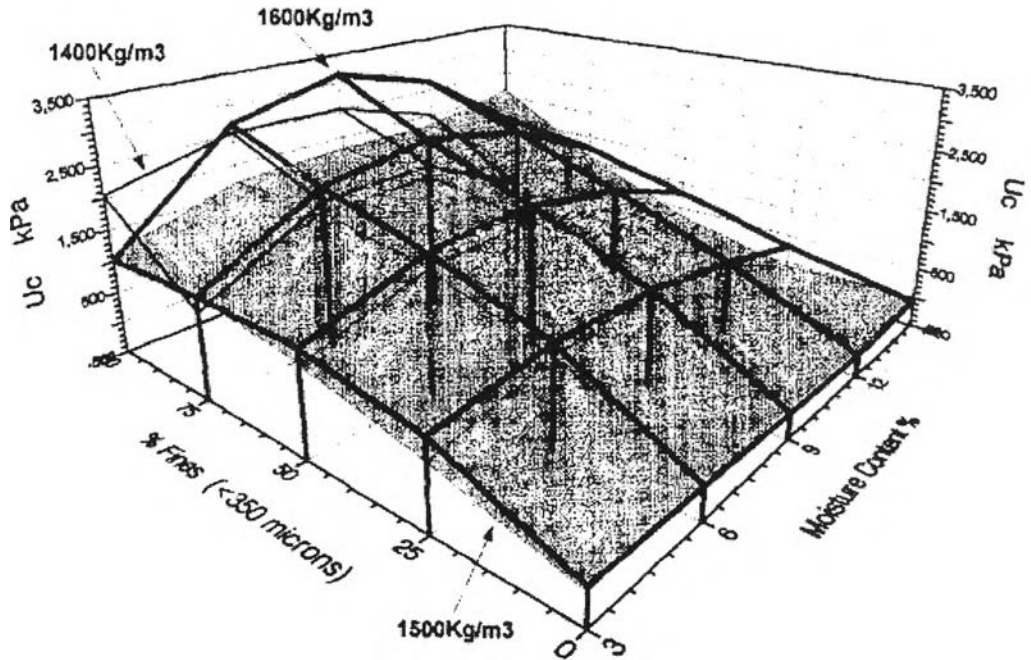
จากรูปที่ 2.19 ที่แรงกดอัดเดียวกัน อัตราส่วนของช่องว่างที่มากกว่าจะให้ค่าความเค้นที่จุดแตกหักต่ำกว่า^[29]

รูปที่ 2.20 ความสัมพันธ์ของค่าความต้านทานแรงกดของทรายต่างชนิดกัน^[19]

การคละกันของทรายหลายขนาดและรูปร่างของเม็ดทรายที่เป็นเหลี่ยมมุมช่วยเพิ่มค่าความต้านทานแรงกด^[19] ดังแสดงในรูป 2.20

จากรูปที่ 2.21 เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของเม็ดทราย ปริมาณน้ำและแรงกดอัด ซึ่งมีผลต่อค่าความต้านทานแรงกดของแต่ละพื้นผิว^[30]

รูปที่ 2.21 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้านทานแรงกด^[30]

2.7 การควบคุมตัวแปรในการทดลอง

เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานการทดสอบความแข็งแรงของกาวที่ยึดอนุภาคทราย ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงเลือกค่าความต้านทานการทนแรงกดของชิ้นงานทดสอบเป็นค่าที่บอกถึงความแข็งแรงของกาว ชิ้นงานทดสอบจะประกอบด้วยกาวและทรายโดยไม่มีน้ำ เนื่องจากชิ้นงานทดสอบเป็นตัวแทนของผิวผนังประติมากรรมทรายที่แห้ง เมื่อให้แรงกดชิ้นงานทดสอบ เนื้อทรายจะถูกอัดให้แน่นขึ้น ค่าความเค้นจะเพิ่มขึ้นจนกระทั่งถึงจุดที่แรงกดทำให้เกิดแรงเฉือนทำลายกาวที่ยึดทรายภายในชิ้นงานทดสอบ โดยค่าอัตราส่วนของช่องว่างในเนื้อทรายจากจุดศูนย์กลางของชิ้นงานเพิ่มขึ้น หลังจากนั้นค่าความเค้นจะเริ่มลดลงจนถึงจุดที่แตกหัก จุดสูงสุดของความเค้น (σ)

เป็นค่าความต้านทานแรงกดซึ่งใช้เป็นตัวแทนความแข็งแรงของกาวที่ใช้ยึดทรายเข้าด้วยกัน หาได้จากแรงที่ให้ชิ้นงาน (P) บนพื้นที่ผิวชิ้นงาน (A) ดังสมการต่อไปนี้

$$\sigma = P/A$$

ความแข็งแรงของชิ้นงานประกอบด้วยความแข็งแรงของเนื้อทรายที่อัดตัว และความแข็งแรงของกาวที่ยึดทราย เพื่อให้แน่ใจว่าความแข็งแรงของเนื้อทรายที่อัดตัวจะต้องไม่มากกว่าความแข็งแรงของกาวที่ยึดทราย จึงเลือกการอัดตัวของชิ้นงานที่มีความหนาแน่นของเนื้อทรายอยู่ระหว่างความหนาแน่นของทรายแห้งที่อัดตัวกันได้แน่นและความหนาแน่นของทรายแห้งที่อัดตัวกันได้หลวม

เนื่องจากไม่พบเครื่องมือที่สามารถให้แรงต่ำๆ เพื่อไม่ให้เกิดการอัดตัวของทรายที่แน่นเกินไป จึงควบคุมการอัดตัวของทรายด้วยการควบคุมน้ำหนักของทรายที่ถูกอัดในแม่พิมพ์ให้มีปริมาตรคงที่

เนื่องจากการขึ้นรูปต้องอาศัยน้ำ จากขีดจำกัดของปริมาณน้ำในทรายที่จะส่งผลกระทบต่อ การอัดตัวของทราย จึงควบคุมปริมาณน้ำกาวที่ผสมในทรายให้คงที่

เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถเตรียมกาวได้ที่ความหนืดที่ต้องการภายใต้สภาวะของสารละลายเกลือ จึงเลือกใช้น้ำทะเลจากแหล่งเดียวกัน